

Jesús Lizano, cinquanta anys de trajectòria. JORDI GARCIA

Més Lizanote que mai

Poesia

Lizanote de la Acràcia

Jesús Lizano
El Ciervo
Barcelona, 2007

David Castillo

Cinquanta anys després de la publicació del seu primer llibre, *Jardín botánico*, premi Boscán, Jesús Lizano (Barcelona, 1931) continua en plena forma artística amb la presentació de *Lizanote de la Acràcia o la conquesta de la innocència*, cinquè volum dels llibres que des de fa anys li publica la col·lecció de poesia de la revista *El Ciervo*. Entre aquests dos llibres, enmig d'aquest mig segle, han passat moltes coses, des de l'adscripció de Lizano a la generació dels cinquanta per part de diferents crítiques i antòlegs, passant per la marginació que va patir des de determinats sectors del que ell anomena "poder literari", fins a la comunió amb els sectors més contraculturals i *underground* de l'escena poètica barcelo-

nina, que l'ha reivindicat i acompanyat des dels anys vuitanta.

Lizano ha continuat fidel a una línia de creació coherent, que passa pels místics i per gran part dels clàssics castellans: Sant Joan de la Creu, Quevedo, Berceo, Santa Teresa... Lizano ha aportat a aquesta lectura de la tradició el seu segell més transgressor i vitalista, la visió de la gent del carrer, la preocupació social i l'acràcia com a model de vida. El seu nou llibre també serveix com a antologia del tipus de poemes que ha conreat al llarg d'aquests anys de vida i de lluita, acompanyats d'un epíleg de tres articles dels que coneixeu els lectors de l'AVUI. *Lizanote de la Acràcia* conté tots els elements de l'univers del nostre poeta: la força de la rebel·lia i la melangia de la soledat i del mateix ofici de poeta. També el diàleg directe amb el lector, amb el qual Lizano estableix grans complicitats. Som davant d'un poeta de referència, culte i popular, marginat per uns però absolutament necessari pels altres.

Erra de rural

Narrativa

Pólvora del quatre de juliol

Ramon Erra
Galerada
Cabrera de Mar, 2007

Lluís Llorca

A Ramon Erra li agrada viatjar (ha escrit el llibre de viatges *A Bòsnia ens trobarem*), les històries del passat (ha publicat un recull de llegendes del Lluçanès) i els narradors de l'Est (va guanyar el Rafel Cornella amb un retrat literari de Bohumil Hrabal), i tot plegat es nota als seus contes, i també, d'alguna manera, que va néixer a Vic (1966), que de molt petit va anar a viure a Santa Eulàlia de Puig-oriol i que actualment s'està entre el Lluçanès i Canet de Mar. I que és un bon narrador també es nota, i de seguida. Ja ho va demostrar amb els relats de *La flor blanca de l'estramoni*, digne precedent d'aquest *Pólvora del quatre de juliol*.

Són 22 contes agrupats en blocs atribuïts a l'oncle, al jove narrador, al cronista vell... tant és, tot plegat són excuses per canviar de màscara, de registre, per dur-nos fins allà on li ve de gust situar l'anècdota, en molts casos luctuosa.

El narrador Ramon Erra. MG

En la majoria de narracions ens veiem envoltats d'un ambient rural, més pels codis socials, pel tipus de personatges i per com es comporten que per les descripcions, tot i que n'hi ha, les justes per encalçar les parets sense ferir per excés de llum els ulls del lector. Erra ens mostra una vida al camp amb alè ancestral, llegendari, generacional... que s'esmicola: tothom marxa. La gent abandona els pobles i no forçosament per anar a la ciutat. Han de vendre la casa, agafen el cotxe de línia, moren. O continuen viatge cap allà on sigui: la vida. *Quan la gallina pixa* és el moment de preguntar. Silenci. Una sensació de claustrofòbia va recorrent les històries. I la violència, explícita o implícita. La mort és molt present, la humana i la d'una manera de viure.

Una de les moltes virtuts de Ramon Erra són les estructures, ben travades, en alguns casos concèntriques, que provoquen una inèrcia que arrossega el lector, sense marejar-lo, com ara en els magnífics *Un gran desfici a les mans* i *Un si és no és de margarides*.

El vocabulari és ric sense acostar-se a l'exhibicionisme lingüístic, com tot en aquests contes: les frases són equilibrades, els canvis de registre no estan basats en el diàleg, el ritme intern de les narracions és sostingut i, alhora, variat, perquè no totes tenen el mateix to.

Al conte que dona títol al llibre se'ns diu que "pólvora del quatre de juliol" és una mena de sinònim de "foc d'encenalls", que cremen amb força i rapidesa, però s'apaguen aviat i no en queda res. I l'elegant portada insisteix, afegint un matís: l'ombra d'un encenall. Doncs tot plegat és un antònim d'aquests contes de Ramon Erra, perquè es lleixen amb molta facilitat, sí, t'impregnen sense trampes finals ni piruetes tècniques ostentoses, amb mesura, però la brasa es manté encesa mentre barrines sobre moltes de les sensacions que has viscut perquè, sense ser pretensiosos, t'inoculen un neguit impalpable, com ara quan "per la finestra veiem un pal de telèfon amb un fil negre i gruixut que fa panxa, a causa del gran pes de les paraules que hi circulen".

La poeta Ester Xargay. ALBERT GUSI

El magnífic jardí d'Ester Xargay

Poesia

Salflorvatge

Ester Xargay
March Editor. Barcelona, 2007

D. Sam Abrams

La manera més ràpida d'aconseguir que no et prenguin seriosament en el món de la literatura catalana és ser una persona alegre, despresa i més interessada en la creació artística que en la promoció personal. I aquest és exactament el cas d'Ester Xargay. La poeta és una de les personalitats artístiques més destacades del moment, però som més aviat pocs els que estem disposats a reconèixer-ho.

Ara acaba de publicar el seu tercer poemari independent, *Salflorvatge*, en una bellíssima i treballadíssima edició de March Editor, amb dibuixos de Mariona Millà. Diguem-ho d'una bursada: *Salflorvatge* és un llibre de consideració!

Una obra que entronca directament amb la preocupació, a partir del Preraphaelisme i les avantguardes, pel llibre com a objecte. Una obra que entronca directament amb la discussió sobre el discurs poètic a partir de Mallarmé. Una obra que entronca directament amb l'humor de Gertrude Stein, un humor carregat de sentit, un humor provocat per la duríssima tasca d'intentar copsar el present amb tota la seva força indòmita. Una obra que entronca directament amb la llarguíssima tradició, que ens arriba de la literatura medieval, del poema-enigma que s'ha de resoldre. Una obra que entronca directament amb reculls com *Imitations* (1961), de Robert Lowell, i que planteja el tema de les apropiacions del discurs poètic d'altri, el tema de la còpia i el tema de l'originalitat. Una obra que entronca directament amb les disquisicions d'Eliot sobre el sentit real de la tradició literària. Una obra que entronca directament amb *Birds*, *Beasts*, *Flowers* (1923), de D.H. Lawrence, que va revolucionar el concepte de poesia sobre la natura i el va fer apte com a suport d'experiències artístiques més modernes i més radicals.

Els deixo amb una pregunta: qui, en el terreny de la poesia catalana actual, és capaç de fer un llibre d'aquesta magnitud? A causa del repte que significa el llibre, molts crítics el deixaran de banda o se'n sortiran per la tangent. No facin el mateix.

Subversió de la tragèdia

Assaig

El problema de Sòcrates

Leo Strauss
Pòrtic i Barcelonesa d'Edicions
Barcelona, 2007

M. Veloy Planas

Sòcrates és un personatge ben inquietant dins de la història de la filosofia, perquè, si bé passa per ser el primer pensador que fa el salt del logos persuasiu dels sofistes vers al logos universal de l'abstracció, el fet és que no va deixar res escrit, i, amb aquesta decisió inexplicable, va propiciar que l'assumpció del model de raó que emprà el pensament occidental fins avui es fes en els diàlegs platònics.

Leo Strauss. ARXIU

Aquest marc fantasmagòric justifica la nostra inquietud. Davant d'un pensament que no ha estat provat en el govern d'una ciutat, ni té el recolzament d'un

mètode ni el valida l'experiència d'una primera persona, sinó que és un parlament dins d'una representació, cal que aixequem una subreptícia cella i preguntem: qui ens parla?, des d'on?, per què?, etcètera.

El cas Sòcrates. Sense aspirar a tancar el cas, seguint la fórmula hermenèutica —erudició humanista més malenconia de veritat—, Leo Strauss (filòsof i polític jueu nord-americà d'origen alemany, 1899-1973) respon que el fonament de la raó de Sòcrates és la subversió de la tragèdia clàssica; i, a fi de demostrar-ho, es converteix en el guia ja anciana que encara parla amb entusiasme de les obres del museu que ha descrit incomptables vegades —en aquest cas, les fonts coetànies de Sòcrates:

Aristòfanes, Xenofont i Plató.

Així, després de provar que l'acusació de viure als núvols i ser inútil per als afers pràctics de la polis que el còmic Aristòfanes fa del filòsof s'ha d'entendre en virtut de la incompatibilitat entre mite i raó —no endebades l'historiador Xenofont fa de Sòcrates un model de virtut política—, Leo Strauss es capbussa en els textos de Plató per concloure que l'abstracció eròtica de Sòcrates es fonamenta en la subversió de les lleis de la tragèdia: a diferència dels poemes que imiten la inconsistent realitat governada per déus sentimentals, els diàlegs platònics aspiren a l'ideal capaç de comprendre i dirigir els sentiments.

De la qual cosa Sòcrates n'és exemple, però no realitat: inquietant.